

BONNET, Marie Rose / CIERBIDE, Ricardo (2006): *Estatutos de la Orden de San Juan de Jerusalem: Edición crítica de los Manuscritos Occitanos (s. XIV)* / *Les statuts de l'Ordre de Saint-Jean de Jérusalem: Édition critique des manuscrites en langue d'oc (XIVe siècle)*. País Vasco: Argitaipen Zerbitzua Servicio Editorial, Universidad del País Vasco.

Marie Rose Bonet, historiadora i especialista en l'occità antic, i Ricardo Cierbide, que ja ens havia ofert l'any 2002 la *Edició crítica dels manuscrits catalans inèdits de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem* (segles XIV-XV),¹ són els autors d'aquesta obra ben interessant en molts aspectes.

En la nota preliminar, a càrrec de R. Cierbide, aquest explica les característiques filològiques d'aquesta obra i es refereix a «el interés que presenta para los romanistas y, en particular, para los occitanistas, porque son pocos los manuscritos medievales publicados que contienen la *scripta* jurídica, no literaria, y menos aún si se trata de ediciones críticas» (p. 10). També diu que «La elección del manuscrito GG76 [Archivo Comunal de Arles, en Provenza] como texto base viene motivada por tratarse del manuscrito redactado con mayor virtuosismo y cuidado y por proceder justamente del Priorato de la Orden más antiguo de Occidente [...] Los otros manuscritos cotejados pertenecieron al Gran Priorato de Toulouse, desgajado del de Saint-Gilles en la segunda mitad del siglo XIII» (p. 11).

De fet es tracta de textos traduïts del llatí, motivats pel fet que, com diu també R. Cierbide, «a excepción de algunos miembros de la Orden del entorno inmediato del Gran Maestro, que se ocupaban de la alta administración, el resto de los caballeros y de los sargentos de armas desconocían totalmente la lengua culta, el latín» (p. 11).

Per la seva banda, Marie Rose Bonnet sota l'epígraf «La naissance de l'Ordre» ens en fa una àmplia explicació històrica, ben interessant per a la comprensió del text transcrit. Des del punt de vista romanístic poden destacar que a Occident aquest Orde era dividit en *llengües*: «Le terme *lingua*, qui co-respon à une subdivision territoriale, signifie “pays” par métonymie depuis le XIVe siècle [...] Elles sont d'abord sept, puis huit après la subdivision en deux de celle d'Espagne en 1462 par le Grand Maître Zaccosta:² Provence, Auvergne, France, Italie, Aragon, Anglaterra (avec l'Ecosse), Allemagne (avec les deux prieurés de Bohême et Hongrie), Castille. La France actuelle en possède donc trois. La langue de Provence représentait au début la moitié Sud de la France [...] Dans le Ms. 102 de la Médiathèque d'Arles, Fonds Ancien, nous pouvons lire: «La langue de Provence est la première de toutes les langues» [...]» (p. 42-43). I, pel que fa al nostre àmbit lingüístic i històric «Tres tôt, les princes catalans [és a dir, de la “llengua” d'Aragó] accordent privilèges et donations au Gran Prieuré de Saint-Gilles» (p. 45).

Quant a l'edició, crítica, l'aspecte és impecable, ço que palesa el gran esforç i perícia dels editors, als quals hem d'agrair que poguem disposar d'aquest ampli text de base que permetrà de fer estudis lingüístics ben interessants de la llengua d'oc en un moment esplendorós, que dissortadament no presenta ara, ofegada per la «llengua de França», tant en l'antic règim com per la república que el succeí, malgrat la premissa proclamada de «liberté».

1. Col·lecció Textos i Documentació, núm. 34, Fundació Noguera (Barcelona).

2. Es tracta del català Pere Ramon Sacosta, mort a Roma el 1467 i enterrat a Sant Pere del Vaticà.

Clou el llibre un glossari de noms comuns, seleccionats com a ajut per a la comprensió del text, i un índex onomàstic dels noms de persona i de lloc que s'hi esmenten, més la bibliografia pertinent.

Josep MORAN I OCERINJAUREGUI
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans